PLAN DZIAŁANIA
KT NR 225
ds. Lekkich Metali Nieżelaznych

SPIS TREŚCI

1. OPIS DZIAŁALNOŚCI OT 2
2. ŚRODOWISKO BIZNESOWE OT 3
3. ASPEKTY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA W PRACACH OT 5
4. OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC OT 5
5. CZŁONKOSTWO W OT 5
6. CELE OT I STRATEGIA ICH REALIZACJI 6
7. WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC 7
8. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC OT 7
9. PROPOZYCJE ZAGADNIEŃ, TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH KT PRZEWIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE 7

1. OPIS DZIAŁALNOŚCI OT

KT 225 zajmuje się klasyfikacją lekkich metali nieżelaznych i ich stopów (z wyjątkiem metali wysokiej czystości, półprzewodników i spoiw), surowcami do ich produkcji (w tym surowcami wtórnymi), wymaganiami dla półwyrobów i wyrobów hutniczych z tych materiałów [gąski, wlewki, walcówka itd., wyroby walcowane, wyroby wyciskane i ciągnione oraz wyroby specyficzne (np. krążki)] oraz tematyką związaną z anodowaniem aluminium. Zakres kompetencji KT 225 obejmuje wszystkie normalizowane dla tych materiałów aspekty, z wyjątkiem metod badań składu chemicznego oraz metod badań własności fizycznych (w tym mechanicznych) wspólnych dla wszystkich metali.

Rynek, z którym związana jest tematyka działania KT 225 obejmuje wszystkie branże przemysłu krajowego zużywające te materiały bądź to jako wsad do dalszego przerobu, bądź to jako półwyroby do produkcji wyrobów gotowych innych niż wyroby hutnicze, albo jako wyroby stosowane bezpośrednio w różnego rodzaju instalacjach, systemach, itd.

Prowadzone prace dotyczą norm na wyroby ogólnego przeznaczenia oraz norm na wyroby dla określonych zastosowań (w tym przeznaczonych dla lotnictwa i kosmonautyki), które wykorzystane są na etapie projektowania wyrobów finalnych oraz ich wytwarzania i eksploatacji.

Korzyści wynikające z udostępniania norm opracowanych w KT 225 są trudne do oszacowania liczbowego. Są one jednak bezsporne gdyż opracowywane normy, chociaż dobrowolnego zastosowania, są podstawowymi dokumentami przywoływanymi w zamówieniach, kontraktach, dokumentacji systemów zarządzania jakością, dokumentacji systemów oceny zgodności. Gwarantuje to odpowiedni poziom jakościowy wyrobów, uproszczenie i ujednolicenie metod badań oraz zwiększa zaufanie do zamawianych materiałów bardzo dużej liczby odbiorców, często rezygnujących z przeprowadzenia szczegółowych badań, co prowadzi do obniżenia kosztów produkcji i stanowi istotny czynnik wobec konkurujących gospodarek, coraz większego zaangażowania firm krajowych w handel międzynarodowy i rosnącego powiązania technicznego firm krajowych z zagranicznymi.

Priorytety prac KT 225 są bardzo czytelne i obejmują:

- Utrzymywanie kontaktu z Komitetem Technicznym CEN/TC 132 dotyczącym aluminium oraz z ASD-STAN/D4 w zakresie norm materiałowych dla lotnictwa i kosmonautyki.
- Śledzenie i czynny udział w pracach tych organów (opiniowanie dokumentów i głosowanie nad nimi) w aspekcie zabezpieczenia interesów krajowych.
- Dążenie do przygotowania polskich wersji językowych przyjmowanych EN, ze względu na ciągle rosnące zużycie wyrobów z Al i stopów Al. W przeliczeniu na jednego mieszkańca, oraz bardzo duży krąg podmiotów (dużych, średnich i małych) zainteresowanych i stosujących normy materiałowe przypisane do tematyki KT 225.

2. ŚRODOWISKO BIZNESOWE OT

Opis środowiska biznesowego

Podstawowe znaczenie gospodarcze z zakresu lekkich metali nieżelaznych znajdujące odzwierciedlenie w normalizacji ma aluminium i jego stopy.

Chociaż aluminium jest obecnie drugim pod względem częstości zastosowania metalem na świecie systematycznie zyskującym na popularności, w Polsce nie wytwarza się obecnie aluminium pierwotnego.

Krajowa produkcja półwyrobów i wyrobów hutniczych z aluminium i stopów aluminium oparta jest na aluminium importowanym oraz pozyskiwanych surowcach wtórnych.

W kraju stosowane są nowoczesne technologie produkcji tych półwyrobów i wyrobów zapewniające ich jakości odpowiadającej najwyższym standardom.

Jakościowe standardy w tym zakresie, uwzględniające coraz wyższe wymagania wielu branż przemysłu, które tworzą wielkie korporacje przemysłowe najwyżej rozwiniętych przemysłowo krajów – USA, Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii, Japonii i innych. W ostatnich latach zarysowują się też wyraźne tendencje do:

- Uszczegóławianie wymagań dla wyrobów przeznaczonych do ściśle określonych zastosowań,
- Poszukiwania nowych materiałów spełniających oczekiwania specyficznych odbiorców,
- Zwiększania efektywności recyklingu i zwiększania udziału surowców wtórnych w produkcji wyrobów hutniczych,

co w przyszłości znajdzie również odzwierciedlenie w dokumentach normalizacyjnych. Wobec konkurujących gospodarek różnych regionów świata i globalizacji wymagań zaistniała konieczność ujednolicenia wymagań dla:

- Materiałów (oznaczania i skład chemiczny gatunków Al i stopów Al),
- Półwyrobów i wyrobów hutniczych.

W zakresie ujednolicania oznaczeń i składu chemicznego gatunków aluminium i stopów aluminium do przeróbki plastycznej wiodącą role na świecie spełnia The Aluminum Association (członkiem tej organizacji jest także Oddział Metali Lekkich Instytutu Metali Nieżelaznych). Korzystają z tego organizacje normalizacyjne ISO i CEN (do norm ISO i EN wprowadzane są w zasadzie tylko gatunki zarejestrowane w The Aluminum Association).

W zakresie ujednolicania wymagań dla półwyrobów i wyrobów hutniczych z aluminium i stopów aluminium w obrębie rynku europejskiego wiodącą rolę spełnia CEN/TC 132 oraz ASD-STAN/D4 (tylko w odniesieniu do wyrobów przeznaczonych dla lotnictwa i kosmonautyki). KT 225 uczestniczy w pracach tych organizacji, a współpraca z nimi stanowi obecnie podstawę działalności KT w obszarze

opracowywania dokumentów normalizacyjnych. Należy podkreślić, że wymagania EN stanowią bardzo często podstawę nowelizacji norm ISO, zwłaszcza w odniesieniu do norm na wyroby ogólnego zastosowania.

Krajowi producenci półwyrobów i wyrobów przerabianych plastycznie spełniają te wysokie wymagania w odniesieniu do wielu wyrobów. Niestety nie w pełni zaspokajają popyt. Tę lukę wypełniają firmy handlowe oferujące wyroby znanych producentów zagranicznych.

Wskaźniki ilościowe

Krajowi producenci półwyrobów i wyrobów hutniczych z aluminium i stopów aluminium stanowią niewielką grupę, liczącą kilkanaście podmiotów. Producentami wyrobów walcowanych są cztery podmioty Gränges Konin S.A, EUROMETAL S.A. Grupa Eko-Świat (blachy i taśmy), Grupa Kęty (folie) i NPA Skawina (Walcówka). Producentami wyrobów wyciskanych są Grupa Kęty, Norsk Hydro, HYDRO, FINAL, EUROMETAL, EXTRAL, Albatros Aluminium, Aliplast. Odlewnicze stopy aluminium w postaci gąsek wytwarza 8 podmiotów (Alumetal, Nicromet, Eko-Świat, PMN Bobrek, Aluminium POLST, Frontal, MTL, Eko-Centrum).

Konsumpcja aluminium (wyroby z Al i stopów Al) stale rośnie. Pomimo faktu, że w Polsce stale zwiększa się zużycie aluminium to w porównaniu z poziomem panującym w Unii Europejskiej jest stosunkowo niskie.

Pomimo faktu braku produkcji aluminium pierwotnego w Polsce, jego zużycie i przerób stale rośnie.

Skalę wzrostu ilości produkowanego w Polsce aluminium niestopowego nieobrobionego plastycznie obrazują następujące dane:[a]

- Produkcja krajowa w 2015 r. 7,6 tys. ton
- Produkcja krajowa w 2020 r. 17,3 tys. ton
- Produkcja krajowa w 2022 r. 23,5 tys. ton
- Produkcja krajowa w 2023 r. 33,7 tys. ton

Dane te wykazują wzrost krajowej produkcji na poziomie 43% (rok 2023 do roku 2022).

Dane importowe i eksportowe aluminium i artykułów z aluminium dla Polski:

- Import aluminium w 2022 r. 1 803,9 tys. ton
- Wartość importu w 2022 r. 33 655,0 mln zł

- Import aluminium w 2023 r. 1 641,2 tys. ton
- Wartość importu w 2023 r. 25 999,7 mln zł

- Eksport aluminium w 2022 r. 1 169,1 tys. ton
- Wartość eksportu w 2022 r. 26 073,3 mln zł

[a] Dane z rocznika statystycznego GUS 2024 działy XVIII i XXVIII

- Eksport aluminium w 2023 r. 1 169,4 tys. ton
- Wartość eksportu w 2023 r. 23 261,0 mln zł

3. ASPEKTY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA W PRACACH OT

Zagadnienia środowiskowe nie są obecnie podejmowane w szerszym zakresie w pracach KT 225. Pewne jest dążenie instytucji europejskich i państwowych do tego aby przedsiębiorstwa i instytucję zwracały większą uwagę na aspekty środowiskowe. Pozwoli to nie tylko zmniejszyć zanieczyszczenie środowiska, ale również uniknąć kar związanych z przekroczeniem produkowanych zanieczyszczeń. W gestii przedsiębiorstw jest zużywanie mniejszych ilości zasobów i produkcja mniejszej ilości odpadów, pozwala to na oszczędności pieniędzy oraz troskę o środowisko.

4. OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC OT

Skutkiem działalności KT 225 jest i będzie nadal:

- Zabezpieczanie interesów krajowych producentów i odbiorców wyrobów hutniczych poprzez możliwość ingerowania w zapisy postanowień norm i innych europejskich dokumentów normalizacyjnych w ramach ich opiniowania, od etapu CD aż do głosowania nad końcową wersją.
- Ułatwienie wymiany towarowej na rynku europejskim i porozumiewania się stron poprzez wdrażanie do krajowych dokumentów normalizacyjnych ujednoliconej terminologii oraz ujednoliconych wymagań norm EN oraz innych europejskich dokumentów normalizacyjnych.
- Popularyzacja ujednoliconych wymagań, zwłaszcza wśród małych średnich przedsiębiorstw, poprzez przygotowywanie polskojęzycznych wersji EN.
- Ujednolicanie oceny wyrobów hutniczych poprzez wprowadzanie do Polskich Norm na metody badań zwłaszcza norm EN-ISO.
- Precyzja zapisu wymagań poprzez tłumaczenie EN na język polski, umożliwiająca prawidłowe formułowanie zamówień podających informację niezbędne dla właściwego wykonania i odbioru materiału.

5. CZŁONKOSTWO W OT

Zgodnie z aktualnym Zarządzeniem Prezesa PKN w sprawie Organów Technicznych powoływanych przez Prezesa PKN, podstawy ich powoływania oraz zasad powoływania członków i osób funkcyjnych w tych organach, każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w OT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem OT. Każdy członek OT realizuje zadania poprzez swoich reprezentantów.

Członkostwo w OT:

- otwiera możliwość wpływania na treść tworzonych norm na poziomach międzynarodowym, europejskim i krajowym;
- zapewnia dostęp do treści projektów Norm Międzynarodowych, Europejskich, krajowych w zakresie tematycznym OT;
- daje możliwość kształtowania programu prac normalizacyjnych, co pozwala właściwie planować inwestycje i w konsekwencji zyskać przewagę nad konkurencją;
- ułatwia kontakty biznesowe.

Aktualny skład OT i kontakt do Przewodniczącego OT, Sekretarza OT, właściwego Sektora WPN jest podany na stronie www.pkn.pl, w *Wykazie OT*.

6. CELE OT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

Cele KT

- Uwzględnienie narodowego interesu w opracowywanych normach i innych europejskich dokumentach normalizacyjnych,
- Dbałość o spójność oraz precyzyjność zapisów w opracowywanych normach,
- Przygotowywanie polskiej wersji językowej Norm Europejskich ważnych dla gospodarki krajowej, w tym norm mandatowych i zharmonizowanych z dyrektywami UE,
- Propagowanie konsekwentnego stosowania znormalizowanej terminologii dla eliminacji możliwości różnej interpretacji lub mylnego odczytywania postanowień, zwłaszcza przez użytkowników spoza branży,
- Bieżące śledzenie aktualności postanowień norm w przypisanym zakresie tematycznym (w tym norm PN-EN) i wnioskowanie o ich aktualizację.

Strategia

- Dążenie do możliwie szerokiej reprezentacji podmiotów gospodarczych w składzie KT 225,
- Czynny udział w opiniowaniu projektów Norm Europejskich i innych europejskich dokumentów normalizacyjnych oraz Norm Międzynarodowych ISO, zwłaszcza przewidywanych do przyjęcia jako EN-ISO,
- Dobór właściwych specjalistów zapewniających optymalne składy grup projektowych,
- Śledzenie osiągnięć naukowo-badawczych wprowadzających nowości możliwe do wykorzystania w normalizacji.

7. WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) z zakresu działania OT wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN, po akceptacji OT, jest wprowadzany do programu prac OT. OT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac OT znajduje się na stronie www.pkn.pl , w *Wykazie OT,* po wybraniu numeru właściwego OT.

8. CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC OT

Najważniejszymi czynnikami, które mogą wpłynąć na realizację programu prac KT są:

- Zmniejszająca się liczba osób wykształconych w danym kierunku w wyniku odejść na emeryturę i małego zainteresowania wśród młodzieży studiami w tym kierunku
- Brak możliwości pozyskiwania środków finansowych na przygotowanie polskiej wersji EN od przedsiębiorstw (duże przedsiębiorstwa tłumaczą normy we własnym zakresie i nie są chętne do dzielenia się swoimi zasobami lub efektami pracy, małe przedsiębiorstwa nie mają wystarczających środków na taki cel)

9. PROPOZYCJE ZAGADNIEŃ, TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH OT PRZEWIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

Zgodnie z ustalonymi priorytetami KT 225 będzie włączał do programu pracy przygotowanie projektów polskich wersji językowych nowych bądź znowelizowanych norm EN zharmonizowanych z dyrektywami UE oraz norm EN niezwiązanych bezpośrednio z dyrektywami ale ważnych dla gospodarki krajowej, w miarę możliwości pozyskiwania przez KT środków finansowych od zainteresowanych środowisk.